

De snavel van de Scholekster

P. BOER Jr.

Toen ik in de winter 1962/1963 gegevens verzamelde over vorstslachtoffers in Noordhollands Noorderkwartier, viel het mij op dat de Scholeksters, die ik vond, opmerkelijk van snavelgrootte en -vorm verschilden. Na enige tijd heb ik wat vogels gemeten, en het wekte bij mij de indruk dat de snavel al naar gelang de ouderdom, stomper werd, en dus ook iets korter. Ik heb echter maar een betrekkelijk klein aantal onderzocht. Toch valt er uit op te maken dat de snavel slijt.

In het voorjaar ringde ik enkele scholeksterpulli; het was opvallend dat ze allemaal dezelfde snavelvorm hadden, nl. de bovensnavel iets langer dan de ondersnavel (bij volgroeide vogels komt dat neer op een verschil van ongeveer 1-2 mm). Op 29-1-1964 vond ik met de heer Joosten op de Nieuwe Haven te Den Helder 85 Scholeksters die tengevolge van de vorst waren gestorven. Helaas heb ik toen alleen de snavelvorm genoteerd. Slechts 7 exemplaren hadden een bovensnavel die 1-2 mm langer was dan de ondersnavel. Bij 24

exemplaren waren de snaveldelen even lang. Dit zou dus suggereren dat de snaveldelen vrij snel slijten tot gelijke lengte. Daarna worden ze steeds stomper. Hieronder geef ik een overzichtje van de snavelvormen van de 85 exemplaren. Onder een „normale snavel” versta ik een scherpe snavel, waarvan de bovensnavel 1-2 mm langer is dan de ondersnavel of waarvan de bovensnavel even lang is als de ondersnavel.

Indien we een grafiekje maken van de vormen in % van het totale aantal gemeten onvolwassen en volwassen vogels (fig. 2), valt het op dat bij onvolwassen exemplaren het grootste gedeelte (50%) een normale snavel heeft, dat afneemt naar het stompe. Bij volwassen vogels neemt het van normaal naar stomp toe! Het komt nogal eens voor, dat er een stukje van de snavel af is; de ondersnavel is dan langer dan de bovensnavel of meer dan 2 mm korter (zie overzichtje: ruim 16 %!). Het ligt voor de hand dat het stukje er af gebroken is tijdens het fourageren op de mossel-

31	met een normale snavel (fig. 1),
15	„ „ vrij stompe snavel,
18	„ „ stompe snavel,
3	„ „ zeer stompe snavel,
5	waarvan de ondersnavel 1 mm langer dan de bovensnavel,
2	„ „ „ 2 mm „ „ „ „ „
2	„ „ „ 3 mm „ „ „ „ „
2	„ „ „ 4 mm „ „ „ „ „
1	„ „ „ 6 mm „ „ „ „ „
1	„ „ „ 3 mm korter „ „ „ „ „
1	„ „ „ 7 mm „ „ „ „ „
4	met een „kruisbek”-snavel (fig. 1).

*Dit even ter
illustratie hoe
verschillend
scholekstersnavels
kunnen zijn.*

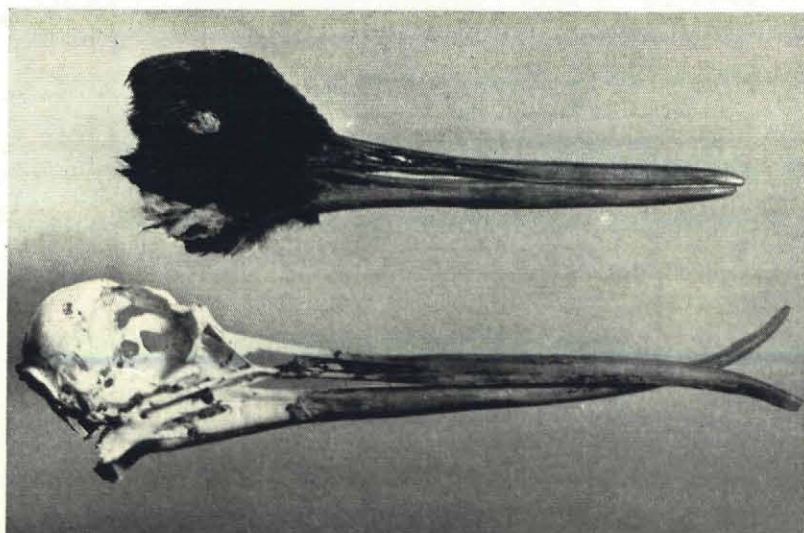

Fig. 1. Boven: Normale snavel van een eerstejaars mannetje. Onder: „Kruisbek”-snavel van een onvolwassen exemplaar.

banken of op de golfbrekers langs de kust, of tijdens het kapot hakken van een kokkel. Ook de zg. „kruisbek”-snavelen moeten zo ontstaan zijn, tijdens het fourageren; de snavel heeft klem gezeten en de Scholekster heeft zich los gerukt, tijdens het losrukken zijn er wat spiertjes gescheurd en de snaveldelen zijn over elkaar komen te zitten. Twee maal heb ik een Scholekster waargenomen met een „wulp”-snavel, een zelfde verschijnsel dus als de olifantstan-

den die soms bij Konijnen voorkomen. Eerst is een stuk van de ondersnavel afgebroken en de bovensnavel is daardoor krom gaan groeien. Dit verschijnsel is ook wel eens bij Huismussen geconstateerd. In het grafiekje heb ik bovengenoemde gevallen niet meegerekend, omdat ze het beeld zouden verstoren. Als we ze wel meerekenen heeft even goed 35,7 % van de volwassen vogels nog een stompe snavel. Bij onvolwassen exemplaren is dat 7,7 %. Een duidelijke aanwijzing dus dat de stompe snavel een leeftijds kwestie is.

Een duidelijk beeld van de snavel slijtage krijgen we bij de onvolwassen vogels. Hoe stomper de snavel, des te korter ook. Bij onvolwassen Scholeksters met een normale snavel ligt de gemiddelde lengte op 75,9 (11 gemeten), bij vogels met een vrij stompe snavel op 70,9 (9 gemeten) en bij zulke met een stompe snavel op 62 mm (2 gemeten). Men mag echter niet vergeten dat de vrouwtjes van de Scholekster een relatief langere snavel hebben dan de mannetjes. Het is dus zaak bij nauwkeuriger onderzoek ook het geslacht van de vogels te bepalen.

